

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Kulczewska-Garcia

Sędziowie: SSO Krzysztof Dziedzic

SSO Marcin Miczke (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2014 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi **Ł. W.**

przy uczestnictwie **Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego (...)w P.**

na przewlekłość postępowania sądowego w sprawie z powództwa Ł. W.przeciwko Skarbowi Państwa-Dyrektorowi (...)w P.o zapłatę, prowadzonej przez Sąd Rejonowy (...)w P.pod sygn. akt VII C (...)

postanawia

oddalić skargę.

K. DziedzicSSO A. Kulczewska -GarciaSSO M. Miczke

UZASADNIENIE

W dniu 30 grudnia 2013 r. wpłynęła do Sądu Okręgowego w Poznaniu skarga Ł. W.na naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarżący wniósł w niej o stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego w sprawie o sygn. akt VII C (...)Sądu Rejonowego (...)w P.oraz zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego sumy pieniężnej 20.000 zł. Skarżący podniósł, że pozew o zapłatę zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku naruszenia jego dóbr osobistych wskutek odbywania kary pozbawienia wolności w złych warunkach wniósł 30 stycznia 2012 r. i do tej pory postępowanie to nie zakończyło się. Zarzucił, że Sąd Rejonowy czyni wszystko, aby przeprowadzić dowody powołane przez pozwanego i rozstrzygnąć sprawę na jego korzyść, co przedłuża postępowanie. Wskazał, że na rozprawach 23 października 2013 r. i 11 grudnia 2013 r. powołany przez pozwanego i zatrudniony w (...) we W.świadek nie stawiał się, tymczasem Sąd nadal podejmuje starania, aby doprowadzić do jego stawiennictwa na rozprawie. Zdaniem skarżącego, rzeczą pozwanego jest doprowadzenie do tego, aby świadek ten złożył zeznania.

Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego (...)w P.zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi. Podniósł, że czynności sędziego sprawozdawcy i referendarza sądowego były dokonywane przy uwzględnieniu kolejności rozpoznawania spraw oraz tego, że referenci posiadają obciążenie w wymiarze po kilkaset spraw, w których również - zgodnie z kolejnością wpływu i przedkładania - obligowani są podejmować czynności. Liczba tych spraw uniemożliwiała szybsze podejmowanie czynności w sprawie VII C (...). Odnośnie kwestionowanego w skardze przesłuchania świadka uczestnik podniósł, że pierwotne wezwanie, skierowane na adres zakładu pracy, okazało się nieskuteczne, gdyż świadek ten przeszedł na emeryturę, co powodowało konieczność ponowienia wezwania już na adres zamieszkania, po uprzednim jego ustaleniu przez pozwanego. Uczestnik podkreślił, że odroczenie rozprawy o jeden termin nie powoduje jeszcze zwłoki w postępowaniu. Nadto powołał się na pogląd wyrażony przez NSA w postanowieniu z 8 maja 2012 r., II FPP 3/12, LEX nr 1163715, zgodnie z którym ocena przewlekłości postępowania nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich spraw wniesionych do sądu bez nieuzasadnionej

zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw w ustawowo określonych terminach.

Sąd Okręgowy stwierdził następujący przebieg postępowania w sprawie, której dotyczy skarga, w istotnym dla jej rozpoznania zakresie:

W dniu 2 lutego 2012 r. wpłynął do Sądu Okręgowego w P. pozew skarżącego Ł. W. o zapłatę kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku odbywania kary pozbawienia wolności w złych warunkach, godzących w dobra osobiste skarżącego. W pozwie skarżący wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań dwóch świadków - M. P. (odbywającego karę pozbawienia wolności w (...) we W.) i R. H. (odbywającego karę pozbawienia wolności w (...) w N.) oraz zwolnienie go od kosztów sądowych. Postanowieniem z 27 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w P. stwierdził swą niewłaściwość rzeczową oraz sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu (...) w P..

Akta sprawy wpłynęły do Sądu Rejonowego (...) w P. w dniu 27 marca 2012 r. Tego samego dnia sprawa została zarejestrowana w repertorium pod numerem XII C (...). W dniu 3 kwietnia 2012 r. akta sprawy przedłożono sędziemu sprawozdawcy.

W dniu 28 maja 2012 r. sędzia sprawozdawca polecił przedłożyć akta referendarzowi sądowemu celem rozpoznania wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych. Akta zostały przedłożone referendarzowi w dniu 4 czerwca 2012 r.

W dniu 18 czerwca 2012 r. referendarz sądowy wydał zarządzenie, którym polecił wezwać skarżącego do uzupełnienia wniosku przez przedłożenie zaświadczenia z (...) o wysokości środków pieniężnych znajdujących się do jego dyspozycji - w terminie 10 dni, pod rygorem oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

W dniu 6 lipca 2012 r. wpłynęło zaświadczenie o stanie konta skarżącego.

W dniu 25 września 2012 r. referendarz sądowy zwolnił skarżącego w całości od kosztów sądowych oraz polecił - po doręczeniu odpisu tego postanowienia powodowi - przedłożyć akta sędziemu sprawozdawcy. Akta zostały przedłożone sędziemu w dniu 4 października 2012 r.

W dniu 29 listopada 2012 r. sędzia sprawozdawca wyznaczył rozprawę na 16 stycznia 2013 r., na którą polecił wezwać i doprowadzić świadka M. P.. Odnosnie świadka R. H. przewodniczący polecił ustalić, czy nadal jest osadzony w (...) w N..

W dniu 20 grudnia 2012 r. wpłynęła odpowiedź na pozew, w której pozwany wniósł m.in. o przeprowadzenie dowodu z zeznań dwóch świadków: T. B. (kierownika działu ds. zatrudnienia i bhp oraz koordynatora ds. przeludnienia w (...) we W.) oraz Z. F. (z-cy kierownika działu kwatermistrzowskiego (...) we W.).

W dniu 28 grudnia 2012 r. w związku ze zmianą właściwości funkcjonalnej wydziałów cywilnych Sądu Rejonowego (...) sprawa została przekazana z Wydziału XII (...) do Wydziału VII (...) i zarejestrowana w tym Wydziale w repertorium VII C (...).

Na rozprawie w dniu 16 stycznia 2013 r. Sąd przesłuchał świadka M. P., wydał postanowienie o przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadka R. H. przed sądem wezwanym, dopuścił dowód z zeznań świadków T. B. i Z. F., udzielił powodowi terminu 14 dni na ustosunkowanie się do odpowiedzi na pozew oraz odroczył rozprawę bez wyznaczania jej kolejnego terminu.

W dniu 17 stycznia 2013 r. sędzia sprawozdawca sporządził odezwę do Sądu Rejonowego w G., mającą na celu zlecenie przesłuchania świadka R. H.. Odezwa została wysłana 21 stycznia 2013 r. i wpłynęła 28 stycznia 2013 r. do Sądu Rejonowego w G., który wyznaczył termin posiedzenia na 21 maja 2013 r.

W dniu 25 stycznia 2013 r. wpłynęło pismo powoda datowane na 21 stycznia 2013 r. ustosunkowujące się do odpowiedzi na pozew. W dniu 7 marca 2013 r. sędzia sprawozdawca polecił doręczyć odpis pisma powoda pozwanemu. W dniu 14 maja 2013 r. wpłynęło pismo pozwanego z 15 maja 2013 r. ustosunkowujące się do pisma powoda z 21 stycznia 2013 r.

W dniu 7 czerwca 2013 r. wpłynęła wykonana odezwa z Sądu Rejonowego w G..

W dniu 1 sierpnia 2013 r. skarżący złożył skargę na przewlekłość postępowania, którą Sąd Okręgowy w Poznaniu odrzucił postanowieniem z 11 września 2013 r., sygn. akt II S (...). Po rozpoznaniu skargi akta sprawy zostały zwrócone do Sądu Rejonowego (...)w dniu 13 września 2013 r.

W dniu 20 września 2013 r. sędzia sprawozdawca wyznaczył rozprawę na 23 października 2013 r., na którą polecił wezwać świadków zawnioskowanych przez pozwanego.

W dniu 20 września 2013 r. skarżący złożył kolejną skargę na przewlekłość, którą Sąd Okręgowy w P.odrzucił postanowieniem z 9 października 2013 r., sygn. akt II S (...). Po jej rozpoznaniu akta sprawy zostały zwrócone do Sądu Rejonowego (...)w dniu 14 października 2013 r.

Na rozprawie w dniu 23 października 2013 r. Sąd przesłuchał świadka T. B., natomiast świadek Z. F.nie stawił się – doręczenie mu wezwania za pośrednictwem zakładu pracy, tj. (...) we W.nie mogło nastąpić, gdyż świadek przeszedł na emeryturę i nie był już zatrudniony w jednostce penitencjarnej, z której działalnością powód wiąże swoje roszczenie. Sąd dopuścił również dowód z dokumentów i przesłuchania powoda oraz zobowiązał pozwanego do wskazania w terminie 7 dni adresu świadka Z. F.pod rygorem pominięcia tego dowodu. W związku z koniecznością przesłuchania świadka Z. F.i powoda Sąd odroczył rozprawę do 11 grudnia 2013 r.

W dniu 23 października 2013 r. wpłynęło pismo pozwanego wskazujące adres świadka Z. F..

Na rozprawie w dniu 11 grudnia 2013 r. Sąd przesłuchał powoda oraz w celu przesłuchania świadka Z. F. odroczył rozprawę do 23 stycznia 2014 r., na którą polecił wezwać świadka.

Na rozprawie w dniu 23 stycznia 2014 r. Sąd przesłuchał świadka Z. F., zamknął rozprawę i odroczył ogłoszenie wyroku do 30 stycznia 2014 r.

W dniu 30 stycznia 2014 r. Sąd wydał i ogłosił wyrok.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga jest bezzasadna.

Została ona wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) – powoływanej dalej jako „ustawa”. Art. 2 ust. 1 ustawy stanowi, że strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia, albo dłużej niż to konieczne dla załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Natomiast w myśl ust. 2 art. 2 ustawy, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilosci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Przy ocenie, czy w sprawie wystąpiła przewlekłość postępowania należy przede wszystkim brać pod uwagę czy sąd dolożył należytej staranności w celu sprawnego przeprowadzenia postępowania oraz czy zapewnił prawidłowy jego tok. Trzeba mieć na uwadze, że o

naruszeniu prawa strony do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie decyduje nie tylko sam upływ czasu, ale nieuzasadnione przewleknięcie procedury przez organ ją prowadzący. Ustalenie zatem zaistnienia przewlekłości nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego, ale jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur. Jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego w wykonaniu określonych czynności sądowych mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11 maja 2005 r. II S 26/05, LEX 151808).

Skarżący sformułował w skardze konkretne zarzuty wobec Sądu prowadzącego sprawę, z którymi wiązał stan przewlekłości. Nieuzasadnionego opóźnienia w rozpoznaniu sprawy VII C (...) upatrywał w bezzasadnym odroczeniu rozprawy w dniach 23 października 2013 r. i 11 grudnia 2013 r. w celu doprowadzenia do stawienia świadka Z. F., zawnioskowanego przez pozwanego, w czym doszukiwał się przejawu braku bezstronności, a nadto kwestionował ogólny czas trwania sprawy. W ten sposób skarżący określił ramy rozpoznania w postępowaniu ze skargi na przewlekłość, stąd uzasadnione było ograniczenie badania sprawności i tempa postępowania VII C (...) do analizy tych właśnie zarzutów. W ocenie Sądu Okręgowego, wymóg przytoczenia okoliczności faktycznych na uzasadnienie skargi ma bowiem na celu umożliwienie sądowi rozpoznającemu skargę weryfikację konkretnych działań lub zaniechań sądu orzekającego, na co wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 7 czerwca 2005 r., III SPP 103/05, OSNC 2006/1-2/35. Przez przytoczenie tych okoliczności należy rozumieć obowiązek skarżącego wskazania konkretnych czynności procesowych, których sąd orzekający zaniechał lub które podjął wadliwie – w którym miejscu postępowania doszło do uchybienia przez sąd orzekający terminowości bądź prawidłowości podjętych czynności sądowych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13, Biul. SN 2013/3/21, w postępowaniu ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki ocenie pod kątem przewlekłości podlegają zarzuty skarżącego odnoszące się do przebiegu postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie tego postępowania skarga została wniesiona (art. 5 ust. 1 ustawy). Powyższe oznacza, że sąd rozpoznający skargę ma obowiązek odnieść się do zarzutów skargi dotyczących całego postępowania (od jego wszczęcia do zakończenia), a nie, że musi w każdym wypadku oceniać sprawność całości danego postępowania.

Należy również podkreślić, że skarga na przewlekłość postępowania ma charakter wstępny i stanowi doraźną interwencję przeciwdziałającą trwającej przewlekłości postępowania. Jej funkcją jest przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego biegu, czemu służy zarówno samo stwierdzenie przewlekłości postępowania, jak też możliwość zalecenia podjęcia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie. Skarga ma zapewnić szybką reakcję na trwającą zwłokę w czynnościach sądu (por. mającą moc zasady prawnej uchwałę Sądu Najwyższego z 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04, OSNP 2005, nr 5, poz. 71). Cele te unaocznia przede wszystkim użyte w art. 2 ustawy w czasie terażniejszym określenie postępowania, którego skarga dotyczy, jako trwającego dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktycznych i prawnych oraz brzmienie art. 4 ust. 1 ustawy, wskazującego jako właściwy do rozpoznania skargi sąd przełożony nad sądem, przed którym toczy się postępowanie (taką interpretację przepisu art. 5 ustawy przedstawił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 26 lipca 2006 r., (...) 30/06, Lex 287635). Celem skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie jest stwierdzenie przewlekłości, jaka wystąpiła w zakończonym już postępowaniu sądowym, lecz spowodowanie podjęcia przez sąd, przed którym postępowanie w sprawie jeszcze się toczy i jest dotknięte przewlekłością, działań zapobiegających dalszej przewlekłości postępowania. Oznacza to, że może ona być wniesiona i realizować swe cele jedynie w czasie toczącego się postępowania sądowego.

W sprawie, której dotyczy skarga, w dniu 30 stycznia 2014 r. zapadł nieprawomocny wyrok oddalający powództwo. W dacie wniesienia skargi postępowanie o sygn. akt VII C (...) było wprawdzie w toku (co powodowało, że skarga była dopuszczalna), jednak aktualnie postępowanie przed Sądem pierwszej instancji uległo zakończeniu i nie zachodzi potrzeba wymuszenia na tym Sądzie podjęcia czynności w sprawie, przez co skarga na przewlekłość traci swój cel procesowy.

Jednocześnie od daty wpływu akt do Sądu Rejonowego (...)w P.(skarżący kwestionował sprawność postępowania jedynie przed tym Sądem), tj. 27 marca 2012 r. do daty wydania nieprawomocnego wyroku, tj. 30 stycznia 2014 r. upłynęło ok. 22 miesiące, z czego blisko 5 miesięcy (od 21 stycznia 2013 r. do 7 czerwca 2013 r.) to okres oczekiwania na wykonanie odezwy przez Sąd Rejonowy w G.(skarżący nie podważał prawidłowości toku postępowania przed tym Sądem) a ponad 2 miesiące to czas rozpoznawania dwóch skarg na przewlekłość (z których jedna została odrzucona z powodu nieusunięcia jej braków formalnych a druga nie spełniała podstawowych wymagań konstrukcyjnych). Oznacza to, że postępowanie przed Sądem Rejonowym (...)w P.(którego czynności skarżący podważa w skardze) od daty przekazania sprawy do wydania wyroku trwało realnie ok. 15 miesięcy, co nie jest terminem odległym. Zarzut skarżącego, jakoby postępowanie w ogólności trwało zbyt długo, jest zatem gołosłowny.

Odnosząc kwestionowanego w skardze odroczenia rozprawy w dniach 23 października 2013 r. i 11 grudnia 2013 r. stwierdzić należy, że było ono uzasadnione. Skoro w odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka Z. F., rolą Sądu było wezwanie tego świadka na rozprawę. Pozwany wyraźnie wskazał, że świadek ten jest jego pracownikiem i zajmuje stanowisko zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego (...)we W.. Wniósł też o doręczenie wezwania na rozprawę za pośrednictwem zakładu pracy – tj. jednostki organizacyjnej pozwanego. Wezwane skierowane do świadka Z. F.okazało się jednak nieskuteczne, gdyż w międzyczasie przeszedł on na emeryturę. Ponieważ utracił status pracownika, (...) we W.nie mógł przyjąć adresowanej do niego korespondencji w oparciu o art. 135 § 1 k.p.c., o czy zawiadomił Sąd na rozprawie w dniu 23 października 2013 r. Sąd Rejonowy miał obowiązek umożliwić pozwanemu wskazanie aktualnego adresu zamieszkania tego świadka. Uczynił to niezwłocznie – na rozprawie w dniu 23 października 2013 r., zakreślając jednocześnie pozwanemu termin i rygor pominięcia dowodu na wypadek niewskazania adresu świadka. Po nadesłaniu przez pozwanego adresu Z. F.możliwe już było prawidłowe wezwanie świadka Z. F., przy czym w celu zapewnienia jego stawienia konieczne było odroczenie rozprawy w dniu 11 grudnia 2013 r. do 23 stycznia 2014 r. Na rozprawie w dniu 23 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy przesłuchał świadka Z. F., zamknął rozprawę w dniu 30 stycznia 2014 r. wydał i ogłosił wyrok.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że kwestionowane przez skarżącego czynności Sądu Rejonowego, polegające na odroczeniu rozprawy w dniach 23 października 2013 r. i 11 grudnia 2013 r., były uzasadnione potrzebą procesową prawidłowego wezwania świadka Z. F.na termin rozprawy, wynikały z konieczności uwzględnienia wniosku dowodowego pozwanego, zgłoszonego na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia. Nie można ich zatem uznać za skutkujące przewlekłością postępowania. Samo zaś postępowanie o sygn. akt VII C (...)– w części, w jakiej objęte było zarzutami skarżącego, tj. w zakresie w jakim dotyczyło postępowania przed Sądem Rejonowym (...)w P.– nie trwało nadmiernie długo i aktualnie zostało nieprawomocnie zakończone przez wydanie wyroku.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy oddalił skargę jako bezzasadną.

K. DziedzicSSO A. Kulczewska -GarciaSSO M. Miczke